

Balogh Enikő – Fail Ágnes –Farkas Péter

A gyermekvállalás motivációi a kisgyermekes családok körében

Betekintő: A tanulmány legfontosabb megállapításai

A gyermekesek több mint kétharmada a megismerkedésüktől számított öt éven belül a gyermekvállalás mellett döntött. A gyermekek számának növekedésével egyenes arányban nő a házasságban élők aránya.

Az első gyermek esetében a kapcsolat minősége, érettsége és az érzelmi indíttatás volt a legfontosabb háttértényező, ám a későbbi gyermekvállalás esetén előtérbe kerültek az egzisztenciális feltételek is.

A kétgyermekesek több mint fele, a nagycsaládosok több mint negyede tervez még minimum egy gyermeket.

78% értett egyet azzal az állítással, hogy egy gyermek megszületése, nevelése és a róla való gondoskodás jelentős pozitív hatással van a szülők boldogságérzetére. A megkérdezettek 86,4%-a pedig boldognak is érezte magát.

A férfiak szívesebben válnának fiatalabb korukban édesapává, mint ahogyan azt a nők ideálisnak találják az esetükben.

Bevezető

A gyermekvállalásról, szülővé válásról szóló felmérésünket a 2018 novemberében megrendezett BabaMama Expóra ellátogató családok, illetve a 2018 decemberében a Millenárison megrendezett Jótekonysági Adventi Vásáron résztvevők között hirdettük meg és kérdeztük le. Kérdőívünket a rendezvényeket megelőzően (online) 2402 személy, a helyszíneken további 431 fő töltötte ki, így felmérésünk összességében 2833 személy véleményét tükrözi.

A válaszadók többsége 26-40 év közötti (81,1%), felsőfokú végzettséggel rendelkező (58,7%) nő (82,7%). A férfi válaszadók (17,3%) többsége 31-50 év közötti (78,2%) és szintén felsőfokú végzettségű (48,2%). Mivel a lekérdezés budapesti rendezvényekhez kapcsolódott, így a válaszadók többsége Budapesten (48,3%) és Pest megyében (25,3%) lakik. Közel kétharmaduk (65,2%) házasságban, 28,8%-uk élettársi kapcsolatban él. A férfiak közül valamivel többen jelölték meg a házasságot, mint az élettársi kapcsolatot, a nőkne az arány fordított. A válaszadók között

120 párt sikerült azonosítani. A megkérdezettek közel felének (49,6%) egy gyermeke, 28%-ának két gyermeke, 12,5%-ának pedig legalább három gyermeke volt, tehát nagycsaládos. A gyermektelenek aránya 9,9%. A résztvevők harmada a megkérdezéskor várandós volt. Közülük 60,4% az első babáját, 29,8% a másodikat, 9,7% pedig minimum a harmadikat várja. Az elemzés során a magzatokat is beleszámítottuk a gyermekszámba. A felmérésben résztvevők háztartásának havi nettó jövedelme átlagosan 200 és 400 ezer Ft közé tehető (50,2%), kicsivel több, mint az egyharmaduk háztartásának pedig 400 ezer Ft fölötti a havi átlagos nettó jövedelme (36,8%). A megkérdezettek 55,4%-a érzi úgy, hogy a havi jövedelméből beosztással jól kijön.

A kutatásban összetetten vizsgáltuk a gyermekvállalás motivációit befolyásoló döntésekkel összefüggő tényezőket, a minta jellegének megfelelően elsősorban a magasabban képzett, közép-magyarországi, átlagosnál valamivel magasabb társadalmi státuszú családok körében.

Célunk volt, hogy két, fiatal családoknak szóló esemény iránt érdeklődő, illetve azon részt vevő szülők által adott válaszok alapján képet kapjunk a gyermekes családok attitűdjeiről, a gyermekvállalással kapcsolatos döntések mögött meghúzódó szempontokról, mindezekkel pedig segítséget kapjunk a család- és népesedéspolitikával kapcsolatos stratégiai döntések előkészítéséhez, valamint az intézkedések, programok tervezéséhez és értékeléséhez is. A kérdőív témacsoportjai a gyermeket váró és kisgyermekeket nevelő családok gyermekvállalási motivációinak, a családi élettel és gyermekneveléssel összefüggő életminőségének, valamint az ezeket befolyásoló legfontosabb háttértényezők (demográfiai, szociális-gazdasági tényezők, segítő kapcsolati háló, lelki egészség és boldogság – elégedettség tényezők) vizsgálatára irányultak, kiemelt szerepet szánva a családdal, a családi élettel kapcsolatos jellemzőknek. A tanulmányban csak szignifikáns eredményeket ábrázoló diagramok találhatók.

Előzmények

Kopp Mária, Skrabski Árpád és munkatársaik a Hungarostudy kutatásaik során megállapították, hogy a családi társas támogatásnak alapvető a szerepe a pozitív életminőség alakulásában. A család az érett személyiség és a személyiségfejlődés legfontosabb műhelye. Kutatásaik igazolják, hogy a magyar fiatalok többsége számára a házasság a legfontosabb, egyúttal a legkívánatosabb a párkapcsolati formák közül, valamint eredményeik alátámasztják, hogy a fiatalok elképzelései szerint egy nő életének kiteljesedéséhez szükség van gyermekre. Ezért és demográfiai helyzetük miatt is hirdetik, hogy a remélt és vállalt gyermekek megszületését fontos támogatnia a családpolitikának. (Kopp M, Skrabski Á., 2003, pp. 383–395)

Engler Ágnes az egyetemre járó fiatalok körében végezve hasonló megállapításokra jut. A családot erőforrásnak tekintti, mely nemcsak egymás boldogságát, hanem egymás boldogulását is

felelősen segíti elő. Úgy véli, hogy a párkapcsolat, a szülő-gyermek kapcsolat vagy a rokoni kötelek kialakulása és működése jelentősen befolyásolja a testi-lelki jóllétet, de komoly hatást gyakorol a munkaerő-piaci részvételre és a karrierre is. (Engler Á, 2017, A család, mint erőforrás)

Temesváry Zsolt a magasan képzett fiatalok gyermekvállaláshoz és házasságkötéshez kapcsolódó attitűdjeit elemzi elsősorban online kérdőíves módszerrel. Kutatásából kiderül, hogy a házasság előtti élettársi együttélés nagymértékben elfogadott a fiatalok körében, jellemző tendencia a házasságot halasztó magatartás, míg a gyermekvállalási hajlandóságra vonatkozóan igen magas potenciál figyelhető meg. Tanulmánya egyik hangsúlyos végkövetkeztetése, hogy az érzelmi és testi biztonság, valamint a párkapcsolatok kiegyensúlyozottsága fontosabb előfeltételei a házasságkötésnek, mint a magas jövedelem, a lakás megléte, vagy a munkahelyi karrier (Temesváry Zs, 2014, pp. 19 – 104).

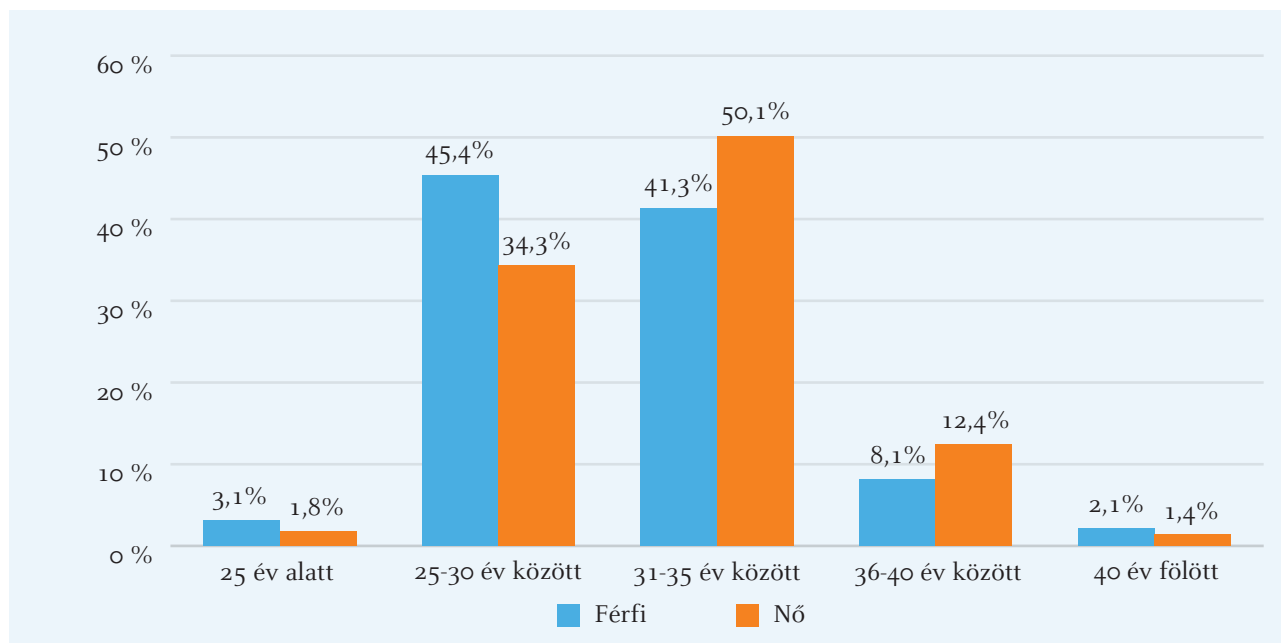
A gyermekvállalással kapcsolatos elvárások és a termékenység közti összefüggéssel kapcsolatban érdekes jelenségre hívja fel Pongrácz Tiborné a figyelmet. (Pongrácz T, 2007, pp. 197–219.)

Az általa vizsgált országokban, így Magyarországon is a termékenységi arányszám és a gyermekek fontossága közt fordított arány figyelhető meg. Lehetségesnek tartja, hogy az alacsony gyermekszám egy idő után a gyermekekkel kapcsolatos attitűdökben is megmutatkozik.

A gyermekvállalás körülményei

Kutatásunkban kíváncsiak voltunk rá, hogy a megkérdezettek melyik életkort tartják a legideálisabbnak a gyermekvállaláshoz. A válaszadók a szülővé válás ideális életkorát a férfiak esetében 31 és 35 év közé, míg a nők esetében valamivel korábbra, 25 és 30 év közé tették. A soron következő diagramok a két nem közötti egyetértést, illetve eltérést ábrázolják.

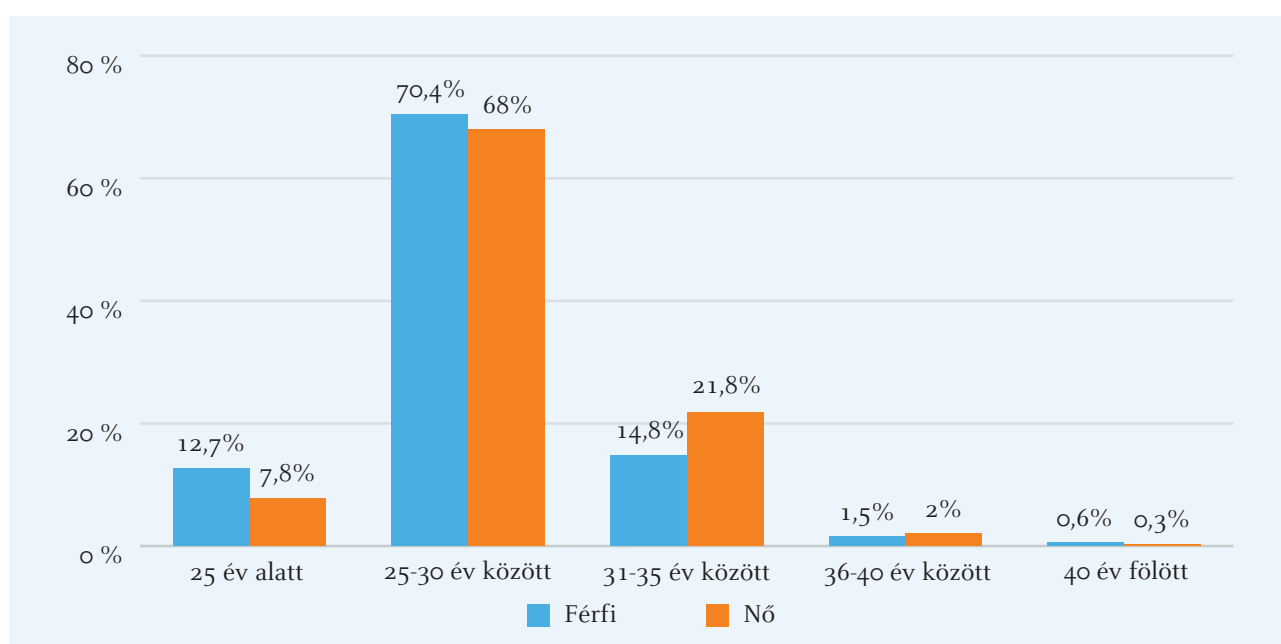
1. ábra: „Véleménye szerint manapság melyik a legalkalmasabb életkor egy FÉRFI számára, hogy megszülessen az első gyermeke?” – nemek szerint

A férfi válaszadóink 45,4%-a gondolta, hogy egy férfi számára az apává válás 25 és 30 éves kor között a legideálisabb. Nincsenek sokkal kevesebben azok a férfiak sem, akik ezt egy pár évvel később tartanák megfelelőnek (41,3%). A női válaszadók fele (50,1%-a) ugyanakkor ez utóbbi táborral ért egyet, s a férfiak ideális életkorát 31 és 35 éves koruk között határozza meg

a gyermekvállalás tekintetében. A nők körében kevesebben voltak azok, akik az apává válás idejét 25 és 30 éves kor közöttre tették (34,3%). Ellenben 12,4%-uk a 36 és 40 év közötti gyermekvállalást preferálja a férfiak esetében. A férfiak tehát szívesebben válnának fiatalabb korukban édesapává, mint ahogyan azt a nők ideálisnak találják az esetükben.

2. ábra: „Véleménye szerint manapság melyik a legalkalmasabb életkor egy NŐ számára, hogy megszülessen az első gyermeke?” – nemek bontásban

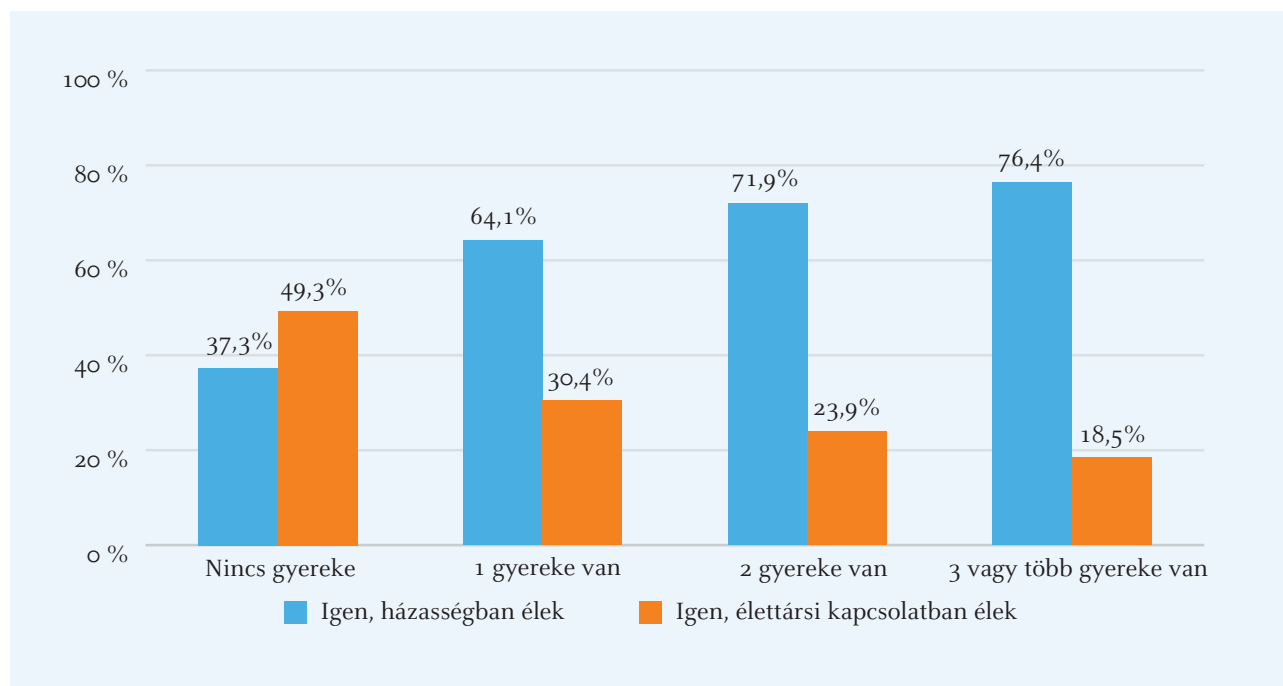

A nőkre vonatkozó kérdés nem tért el ennyire nemi bontásban, hiszen mind a két nemnek közel 70%-a vélekedett úgy, hogy egy nő számára a 25 és 30 év közötti kor a legideálisabb az első gyermeke megszületésére. A 31 és 35 éves kor közötti válaszlehetőség a női válaszadók körében volt népszerűbb (21,8%), míg a 25 év alatti kategóriát inkább a férfi megkérdezettek preferálták (12,7%). A két nem közötti különbség e kérdés-

ben is látszik, vagyis a férfi válaszadók inkább támogatják a nők fiatal korban történő gyermekvállalását.

Ahogy korábban már említettük a válaszadók 65,2%-a házasságban él, s 28,8%-uk élettársi kapcsolatban. Az egyedülálló, özvegy és elvált válaszadók arányát elemzésünk nem tartalmazza, mivel az arányuk nem volt alkalmas az összehasonlításhoz.

3. ábra: Párkapcsolati típus- gyermekszám szerint

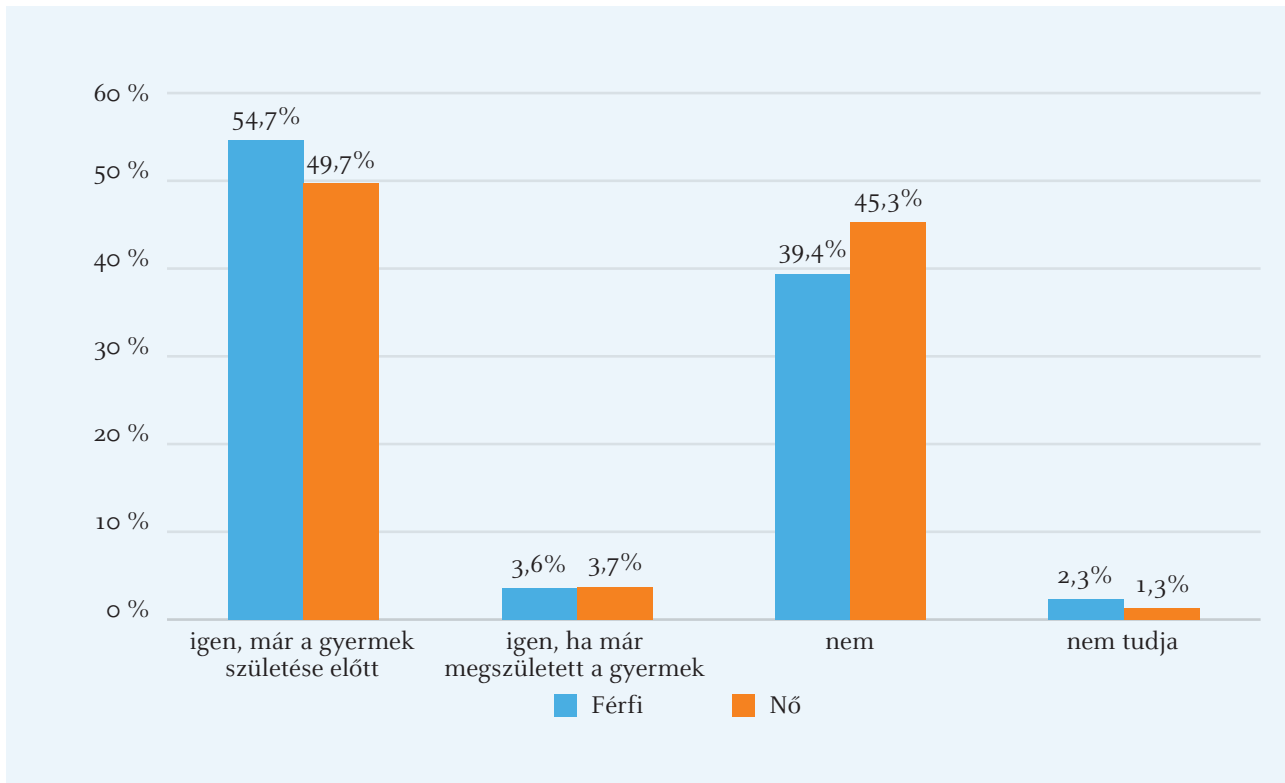

Jól látszik, hogy a házasság, mint párkapcsolati forma elsősorban a gyermekes-, illetve gyermeket váró párokat jellemzi. Az egygyermekesek közel kétharmada (64,1%-a), a kétgyermekesek 71,9%-a, míg a nagycsaládosok több mint háromnegyede (76,4%-a) házasságban él. A vizsgálatunkban résztvevők esetében elmondható, hogy a gyermekek számának növekedésével egyenes arányban nő a házasságban élők aránya. A házasok aránya a gyermektelen pároknál ugyanakkor jóval kisebb arányú (37,3%). A meg-

kérdezettek közel fele (49,3%-uk) élettársi kapcsolatban él. A gyermekesek esetén ugyanakkor az élettársi kapcsolatban élők aránya mutat csökkenő tendenciát a családnagyság növekedésekor. Összességében elmondható, hogy megkérdezetteink közül a gyermekes-, illetve a jelenleg gyermeket várók kb. 70%-a házasságban él.

Kíváncsiak voltunk arra is, hogy a megkérdezettek mennyire tartják fontosnak a gyermekvállalás szempontjából a házasságkötést.

4. ábra: „Ön fontosnak tartja-e, hogy ha valaki gyermeket vállal, házasságot kössön?” - nemek szerint

A válaszadók valamivel több, mint fele (52,2%-a) szerint a gyermek megszületése előtt mindenképpen össze kell házasodnia a párnak. Azonban azok aránya is jelentős (42,3%), akik szerint nem szükséges házasságot kötni akkor sem, ha a pár gyermeket vállal. Inkább a férfiak azok, akik fontosabbnak tartják a házasságkötést (54,7% és 3,6%), nők nagyobb arányban ellenzik.

Elgondolkodtató ugyanakkor, hogy a vizsgálatban résztvevő 65,2% házas megkérdezettel szemben igen magas azon válaszadók aránya, akik nem tartották fontosnak a házasságkötést gyermekvállalás tekintetében.

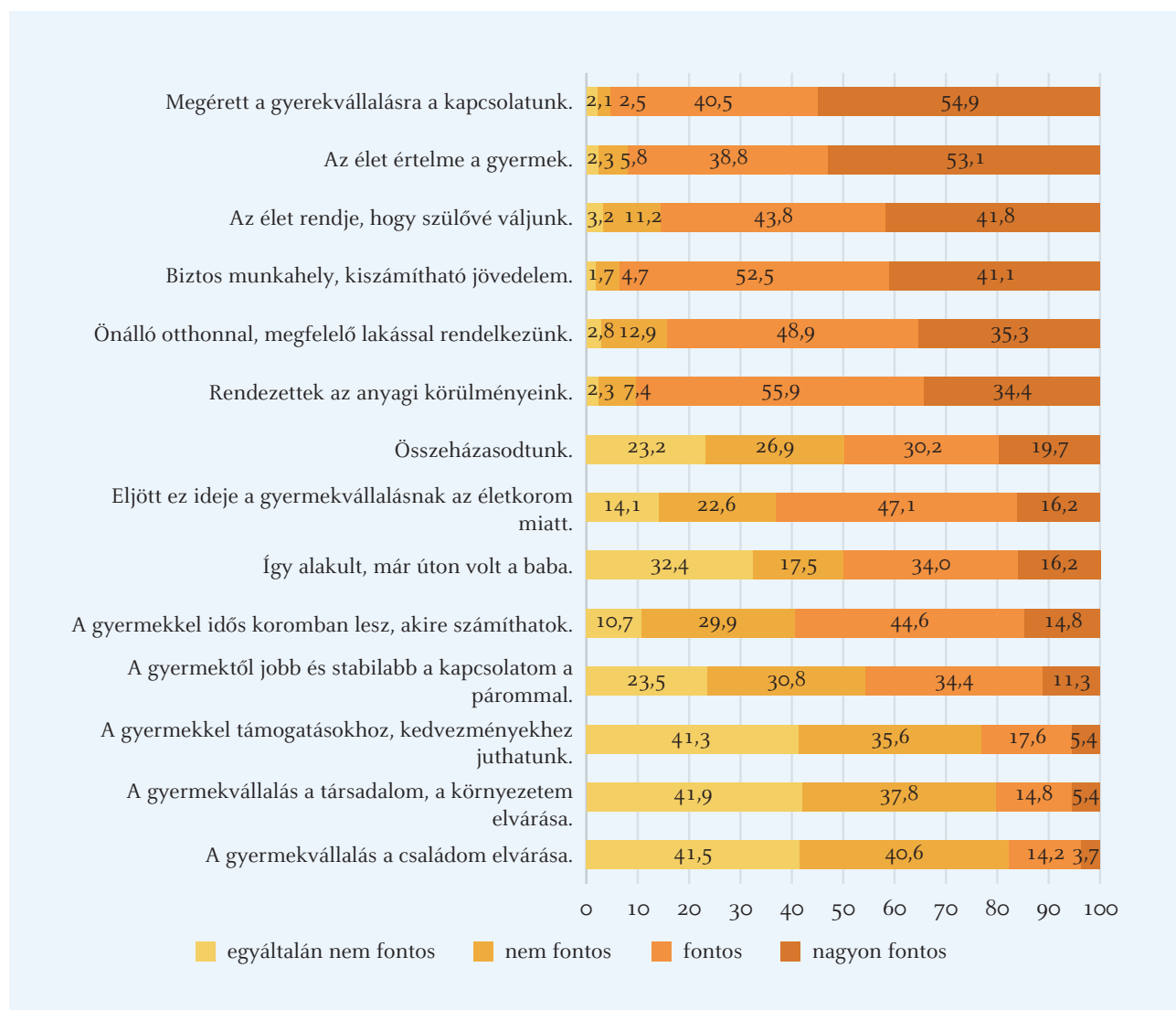
Vizsgálatunk kitért arra is, hogy a párok megismerkedésüket követően mennyi idő után döntöttek el, hogy gyermeket szeretnének, illetve, hogy

végül mennyi időt kellett várniuk a gyermekáldásra. A válaszadók több mint kétharmada (67,9%-a) a megismerkedésük után öt éven belül döntött a gyermekvállalás mellett, a gyermekáldásra többségüknek (57%-nak) nem kellett várniuk. Vizsgálatunk alapján nem látható arra vonatkozó tendencia, hogy a gyermeket később tervezők esetében a gyermekáldás akadályokba ütközött volna.

A gyermekvállalás motivációi

A kérdőíves felvétel egyik céljának tekintettük azon tényezők vizsgálatát, melyek a leendő szülőket a gyermekvállalásra, a gyermekesek pedig egy következő gyermek érkezésére sarkallják, motiválják.

5. ábra: „Az alábbiak mennyire voltak fontosak a gyermekvállalási döntés meghozatalában az ELSŐ gyermek vállalásakor?”

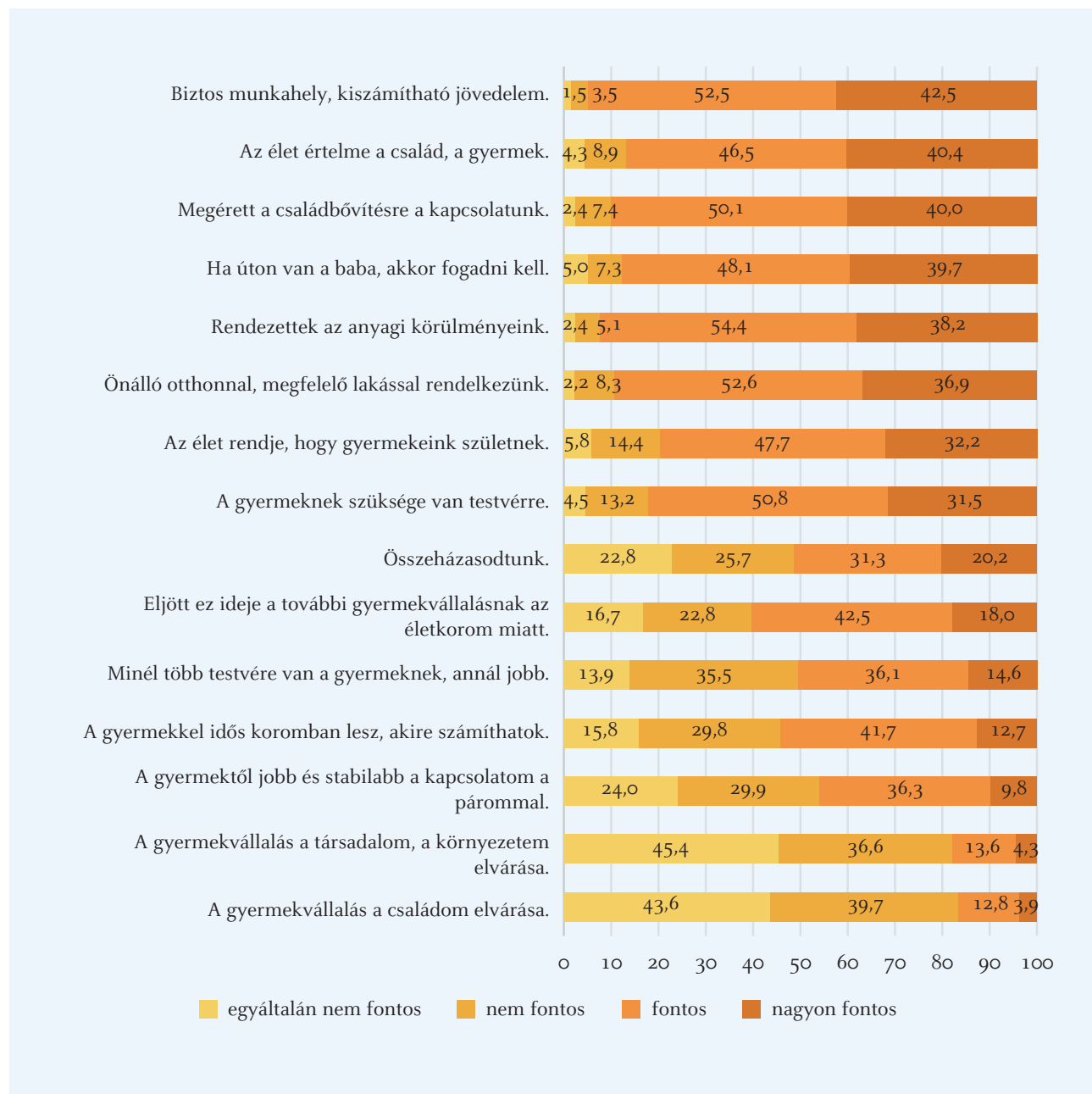
Az ábrán jól látszik, hogy a válaszadók az első gyermek vállalásakor a következő három állítást tartották a legfontosabbnak:

1. Megérett a gyermekvállalásra a kapcsolatunk. (54,9%)
2. Az élet értelme a gyermek. (53,1%)
3. Az élet rendje, hogy szülővé váljunk. (41,8%)

A válaszokból is jól kivehető, hogy az első gyermek vállalásakor a megkérdezettek többségénél inkább az érzelmi indíttatás került előtérbe. Emellett a három állítás mellett, fontos volt a válaszadók számára a biztos munkahely és a kiszámítható jövedelem, illetve hogy rendezettek legyenek az anyagi körülményeik is. A leg-

kevésbé az alábbi szempontok játszottak szerepet: a gyermekvállalás a család, a társadalom, illetve a környezet elvárása; a gyermekekkel történő támogatásokhoz és kedvezményekhez jutás. Mindebből jól kivehető, hogy az első gyermek vállalásánál a leginkább az emocionális érvek kerülnek előtérbe. Az is jól látszik ugyanakkor, hogy az érzelmi döntés mellett igen komoly szerepet kap a racionalitás, úgymint az anyagi biztonság, a megfelelő egzisztencia is (34,4%-41,1%). Mindezek ismeretében megvizsgáltuk azt is, hogy a további gyermekek érkezését milyen tényezők motiválják, motiválhatják.

6. ábra: „Az alábbiak mennyire voltak fontosak a gyermekvállalási döntés meghozatalában a TOVÁBBI gyermek(ek) vállalásakor?”

A további gyermek vállalásánál a szülők motivációja némiképp megváltozik az elsőhöz képest. A legfontosabbnak ítélt szempontok itt a következők:

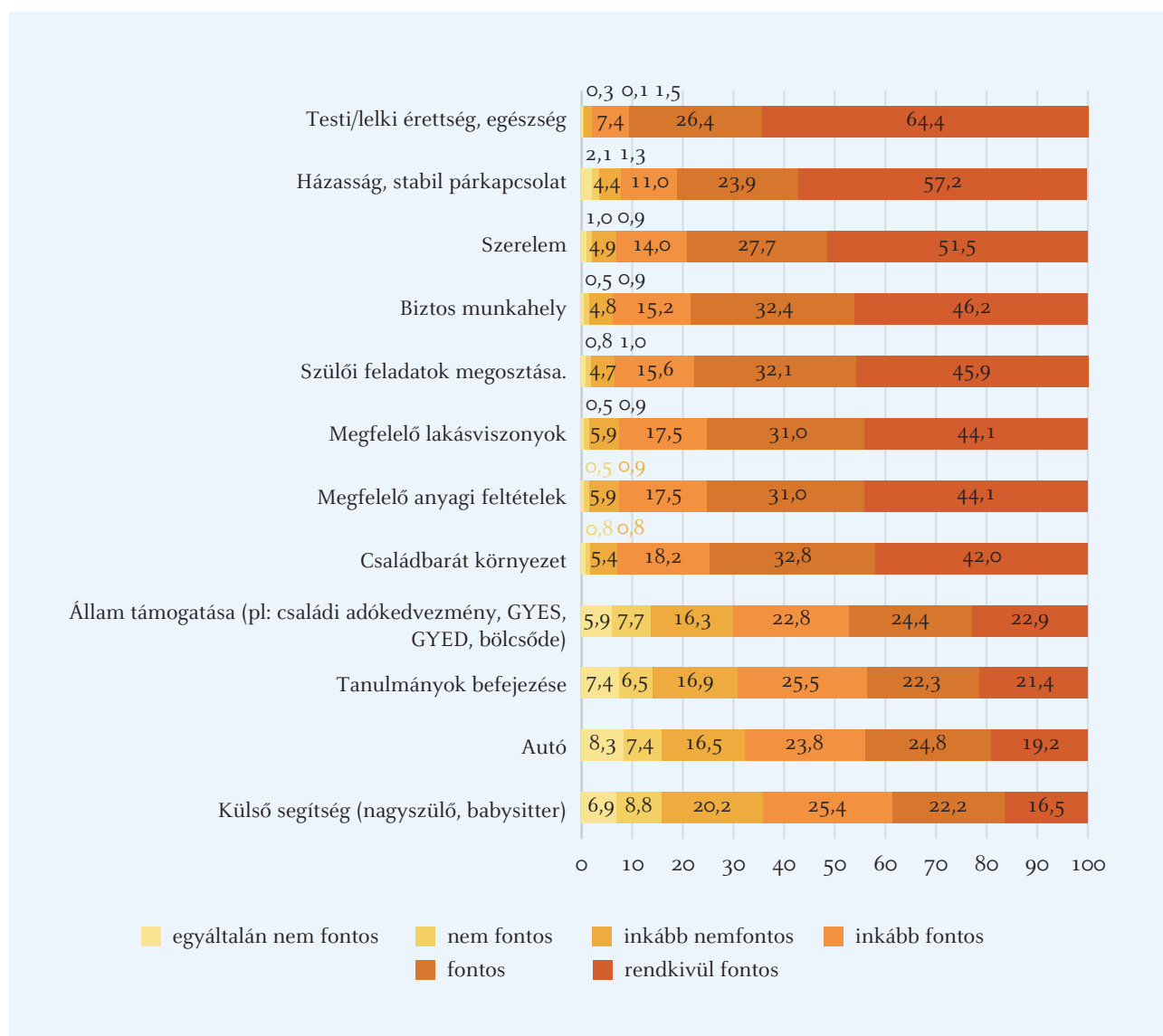
1. Biztos munkahely, kiszámítható jövedelem. (42,5%)
2. Az élet értelme a család, a gyermek. (40,4%)
3. Megérett a családbővítésre a kapcsolatunk. (40%)

A további gyermek érkezésekor már nem a kapcsolat érettsége a legfontosabb szempont, hanem az, hogy biztos munkahellyel, kiszámítható jövedelemmel rendelkezzenek a szülők. A kapcsolat érettsége visszaszorul a harmadik helyre, ám a különbség igen csekély. Az élet értelmét a válaszadók jelentős része a gyermekvállalásban látja, függetlenül attól, hogy az első vagy egy további gyermekét várja. Az önálló otthon és a megfelelő anyagi háttér is hasonlóan sokakat

motivál e kérdésnél (36,9% és 38,2%). E résznél ugyanakkor sokkal előrébb sorolták a megkérdezetteink azt az állítást, hogy „ha úton van a baba, akkor fogadni kell” (39,7%). Összehasonlítva a két kérdést azt mondhatjuk el, hogy míg az első gyermek vállalásakor inkább a kapcsolat milyensége és az emocionális ténye-

zők a mérvadók a párok számára, addig a további gyermekek esetében egyre hangsúlyosabbak az egzisztenciális szempontok. A gyermekvállalással kapcsolatos motiváltságot további tényezők mentén is vizsgáltuk, függetlenül attól, hogy éppen az első vagy a többedik gyermekről van szó.

7. ábra: Mennyire tartja fontosnak a gyermekvállaláshoz a fent felsoroltakat?

A megkérdezettek közel kétharmadának (64,4%-ának) a testi, lelki érettség, 57,2%-ának a házasság, a stabil párkapcsolat, 51,5%-ának pedig a szerelem rendkívül fontosnak tartott motivációs szempontok a gyermekvállalás kapcsán. A lelki érettség és a szerelemre épülő stabil párkapcsolat ilyen magas arányú kiemelkedése

a listából szép párhuzamot mutat a korábbi kérdésekre adott válaszokkal, hiszen mindkét korábbi ábrán előkelő helyen szerepelt a kapcsolat érettsége, mint motiváló tényező. S csakúgy, mint korábban, itt is az anyagi feltételek követik őket a sorban: biztos munkahely (46,2%), megfelelő lakásviszony (44,1%), megfelelő

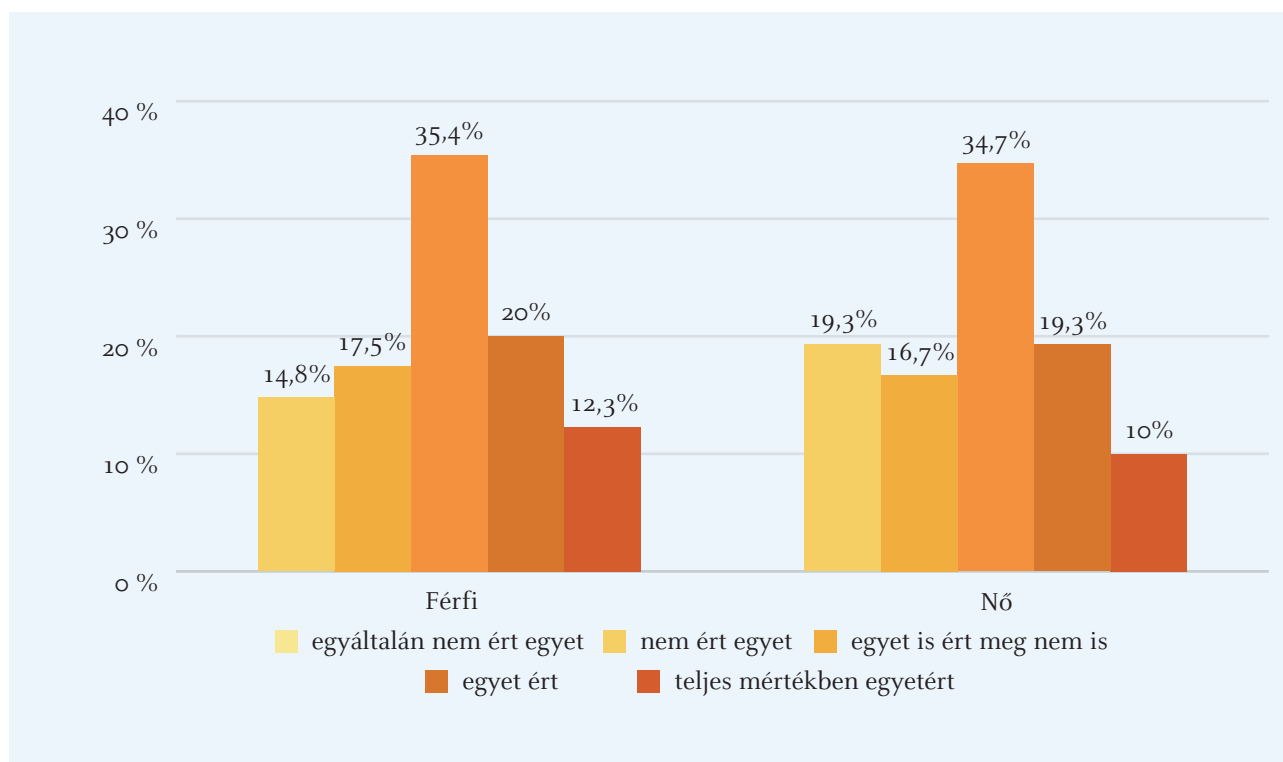
anyagi feltételek (44,1%). A szülői feladatok megosztását is nagy arányban, a válaszadók 45,9%-a tartotta rendkívül fontosnak.

Összesítve ezt a három kérdést, azt mondhatjuk el, hogy az érzelmi, lelki tényezők erőteljesebben jelennek meg a gyermekvállalás kérdésében, mint az anyagi szempontok. Ugyanakkor, ahogy

korábban ismertettük már, a második gyermek érkezésétől kezdődően az egzisztenciális feltételek kezdenek egyre hangsúlyosabbá válni.

Ennek okán egy gyors kitekintés erejéig megnézzük, hogy a gyermekvállalás anyagi kérdése megosztja-e az általunk megkérdezett férfiakat és nőket vagy sem.

8. ábra: Mennyire ért egyet a következő állítással? A gyermekvállalás elsősorban anyagi kérdés. –nemi bontásban

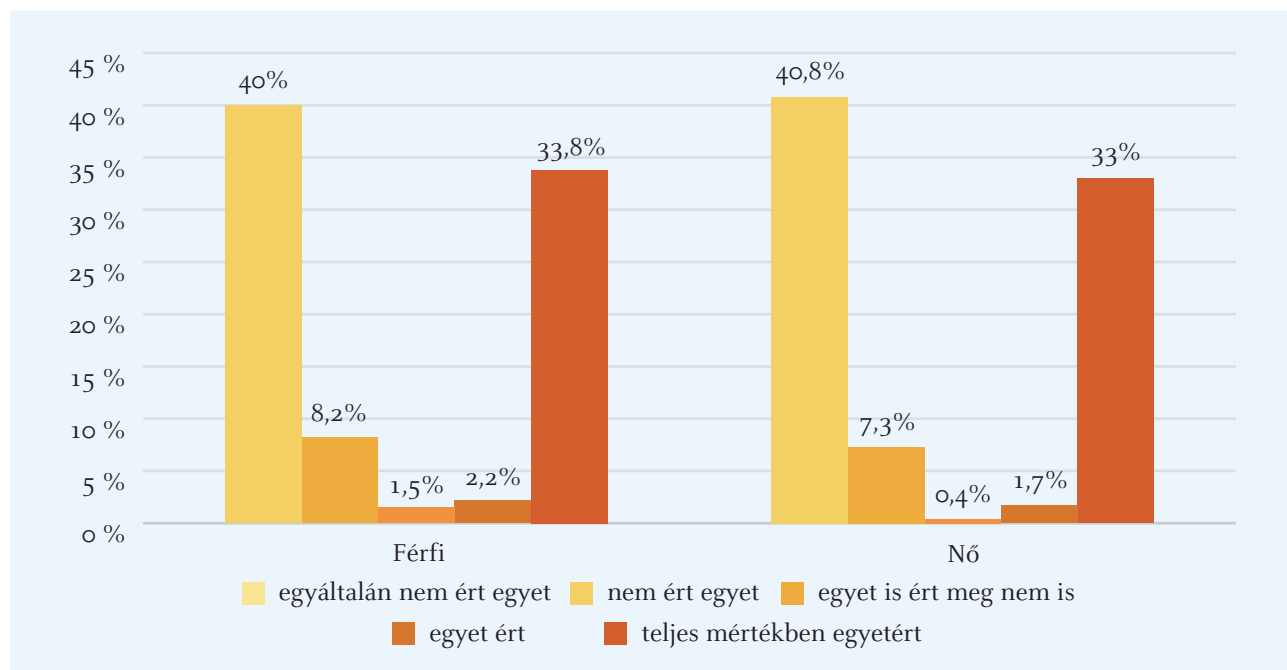
Bár a férfi válaszadók néhány százalékkal nagyobb arányban értenek egyet azzal, hogy a gyermekvállalás anyagi kérdés (32,3%, a nőknél ez az arány 29,3%), ám a bizonytalanok aránya mindkét nem esetén 35% körüli. Legnagyobb eltérést az „egyáltalán nem értegyet” kategóriánál találunk. A női válaszadók közel egy ötöde szerint a gyermekvállalás nem anyagi kérdés.

Tervezett gyermekek

A megkérdezettek közel fele (49,6%) egygyermekes, 28%-a kétgyermekes, 12,5%-a pedig legalább háromgyermekes, tehát nagycsaládos. A résztvevők harmada várandós, közülük 60,4% az első babáját, 29,8% a másodikat, 9,7% pedig minimum a harmadikat várja. A megkérdezettek közül a legtöbben (67,9%) a megismerkedésüktől számított öt éven belül döntöttek a gyermekvállalás mellett.

Vizsgáltuk azt is, hogy a megkérdezett terveznek-e (még) gyermeket, és ha igen, mennyit?

9. ábra: Tervezi-e, hogy a jövőben (újabb) gyermeket vállal? - nemi bontásban

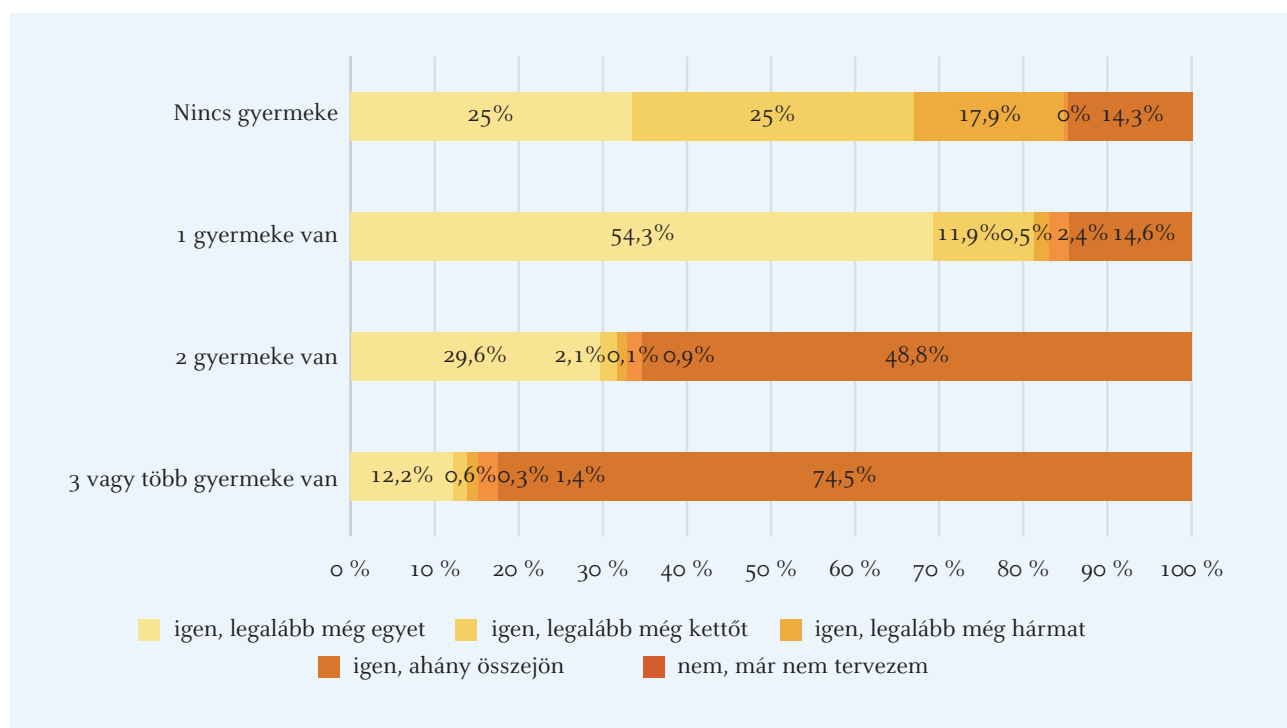

Jól látszik, hogy mind a férfiaknál, mind a nőknél 40% körüli azon válaszadók aránya, akik egy gyermeket még biztosan terveznek. Ugyanígy összhang mutatkozik mind a két nem esetében, ha a biztosan nem tervezőket nézzük, akiknek az aránya szintén nagyon hasonló, 33% körüli. A többi válaszkategóriában („igen, legalább még kettőt, hármat vagy ahány még

összejön”) a férfiak voltak többségben (11,9% - 9,4%). Összességben elmondható tehát, hogy a megkérdezettek kétharmada – függetlenül attól, hogy nő vagy férfi – még biztosan tervez legalább egy gyermeket.

A következőkben azt vizsgáljuk, hogy kikből áll a gyermekeket tervezők tábora, mekkora családokat terveznek a megkérdezettek.

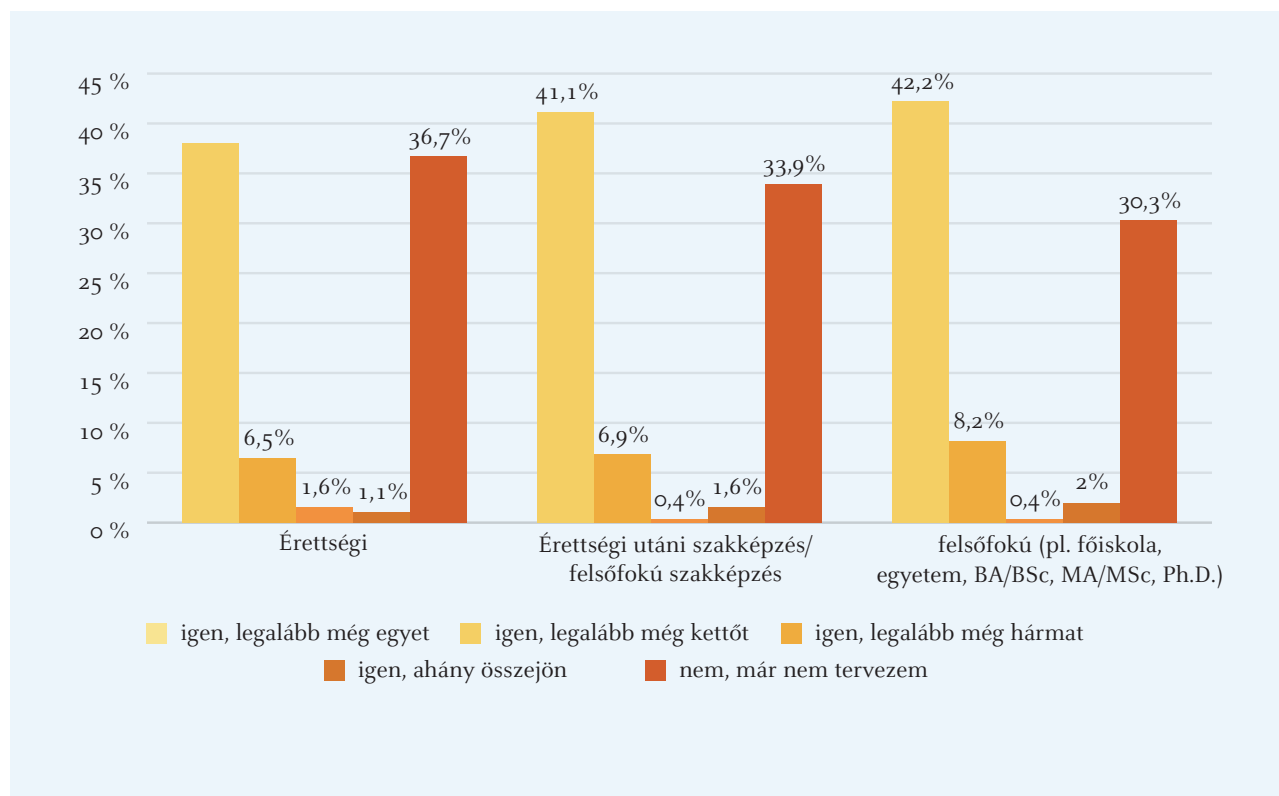
10. ábra: A tervezett gyermekek száma, a meglévő gyermekek száma szerint

A minimumegygyermeket tervezők többségének már van egy gyermeke (54,3%), vagyis testvért terveznek a már meglévő vagy éppen úton lévő gyermekük mellé. Őket a kétgyermekesek követik 29,6%, majd a gyermektelenek 21,4%-kal. A gyermektelenek negyede minimum két gyermeket, s közel egyötödük (17,9%-uk) három gyermeket szeretne. Náluk a legalacsonyabb a gyermeket nem tervezők aránya (14,3%). Az egygyermekeseknél a két gyermeket tervezők aránya is még 12% körüli. A kétgyermekesek közel fele, a nagycsaládosok háromnegyede már nem tervez újabb gyermeket vállalni.

Kiemelendő azonban, hogy az utóbbiak 12,2%-ban szívesen vállalnának még egy gyermeket a meglévők mellé. A gyermekvállalási kedv kimondottan magas, hiszen összességében a gyermektelenek és az egygyermekesek több mint 85%-a, a kétgyermekesek több mint fele, míg a nagycsaládosok több mint negyede tervez még minimum egy gyermeket. A gyermektervezés iskolai végzettséggel való összehasonlításánál a minimum érettségivel rendelkezőket elemeztük, mivel a válaszadók között az alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezők száma nem volt alkalmas az összehasonlításhoz.

11. ábra: A tervezett gyermekek száma. - iskolai végzettség szerint

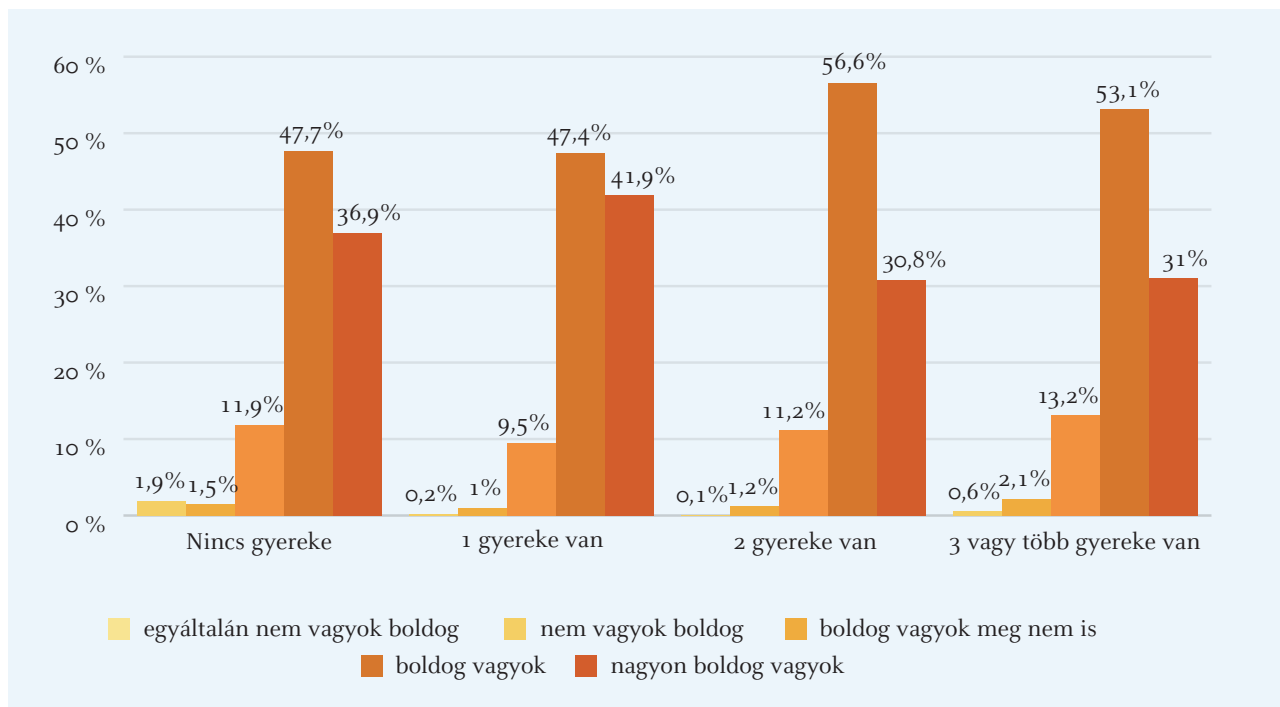
A legnagyobb arányban a felsőfokú végzettséggel (42,2%), illetve az érettségi utáni szakképzéssel/ felsőfokú szakképzéssel rendelkezők (41,1%) szeretnék legalább még egy gyermeket vállalni. A felsőfokú végzettségűek között találjuk a legtöbb két gyermeket tervezőt (8,2%). Az érettségizettek 36,7%-a nem tervez már gyerme-

meket. Ez az arány a felsőfokú végzettséggel rendelkezők esetén valamivel kevesebb, 30,3%.

Gyermekevállalás hatása a boldogságérzetre

Elemzésünk utolsó részében a gyermekvállalás hatásait és a boldogságérzettel való kapcsolatát vizsgáljuk.

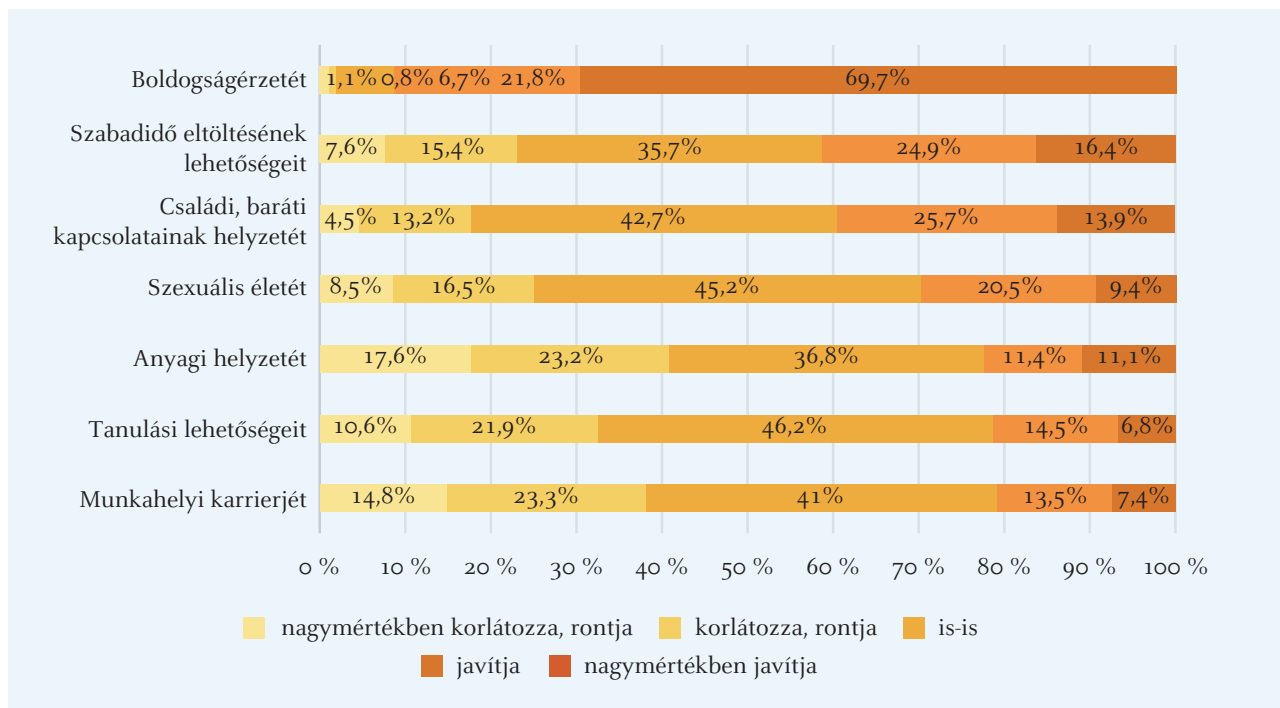
12. ábra: Összeségében mennyire érzi magát boldognak? - gyerekszám szerint

A kutatásunkban résztvevők nagy többsége boldognak illetve nagyon boldognak érezte magát a lekérdezéskor (86,4%). Mivel a megkérdezettek között sokan hordták szívük alatt első gyermeküket, így nem meglepő, hogy

az egygyermekesek között találjuk a legtöbb nagyon boldog válaszadót (41,9%). A gyermektelenek 84,6%-a, az egygyermekesek 89,3%-a, a kétgyermekesek 87,4%-a és a nagycsaládosok 84,1%-a érezte boldognak magát.

13. ábra: Véleménye szerint hogyan befolyásolja a gyermekvállalás az emberek...?

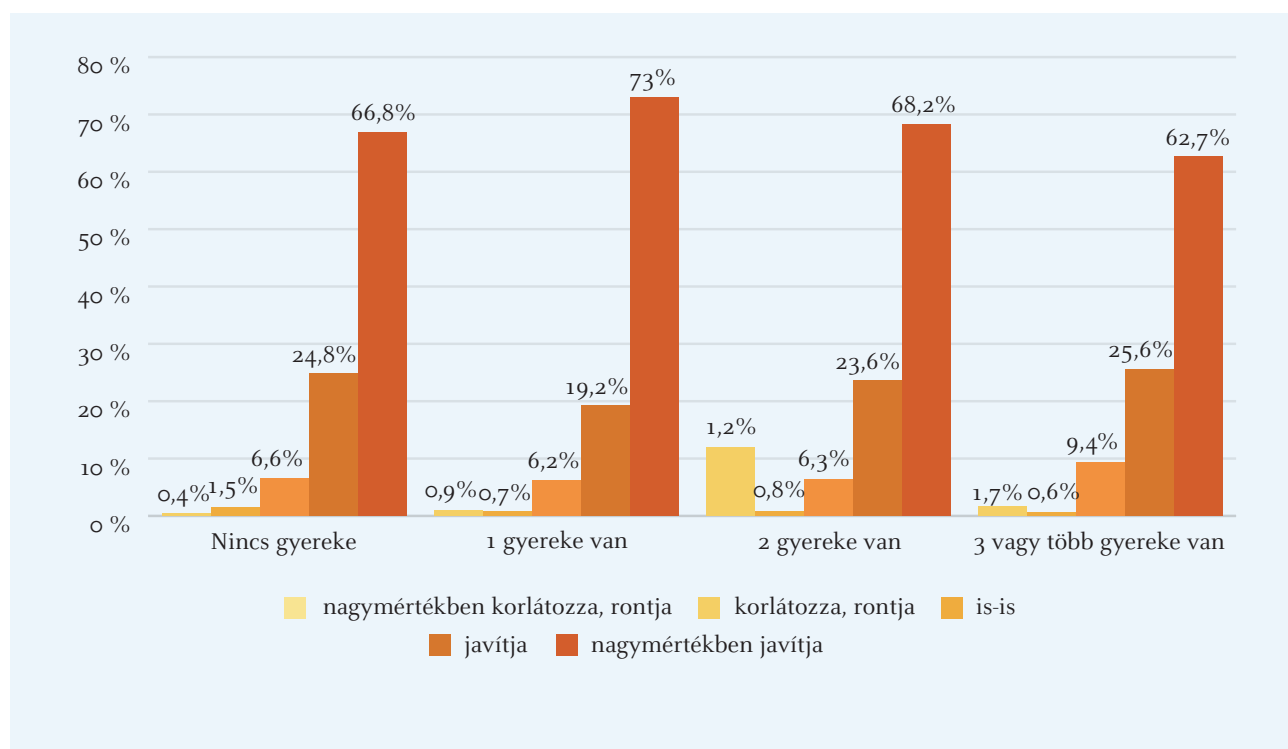
Rákérdeztünk a gyermekvállalás hatásaira is. 41,3%-a szerint a gyermekvállalás javítja a szabadidő eltöltésének lehetőségeit, 39,6%-uk szerint a családi, baráti kapcsolatok helyzetére is pozitív hatással van. A válaszok alapján leginkább az anyagi helyzetet (40,8%) és a munkahelyi karriert (38,1%) korlátozza, illetve rontja. Szépen látszik ugyanakkor, hogy a megkérdezettek véleménye alapján hatalmas arányban (91,5%-ban) javítja a boldogságérzetet, ha valakinek gyermeke van. A boldogságérzet kérdését leszámítva igen nagy arányú a bizonytalanság a válaszadók körében

(41,3%). A gyermekvállalás tehát a fenti szempontok nagyrésztére nincs egyértelműen negatív, illetve pozitív hatással.

Nemi bontásban nagyon hasonló eredményeket kaptunk. Egyetlen különbség csupán annyi volt, hogy a férfiak számára a családi, baráti kapcsolatokat nagyobb mértékben javítja a gyermekvállalás, mint a szabadidő eltöltésének a lehetőségeit. A nőknél ez a sorrend fordítva alakult.

A következőkben a gyermekvállalás boldogságérzetre gyakorolt hatását vizsgáljuk, gyermekszám szerinti megoszlásban.

14. ábra: Hogyan befolyásolja a boldogságérzetet a gyermekvállalás? - gyermekszám szerint

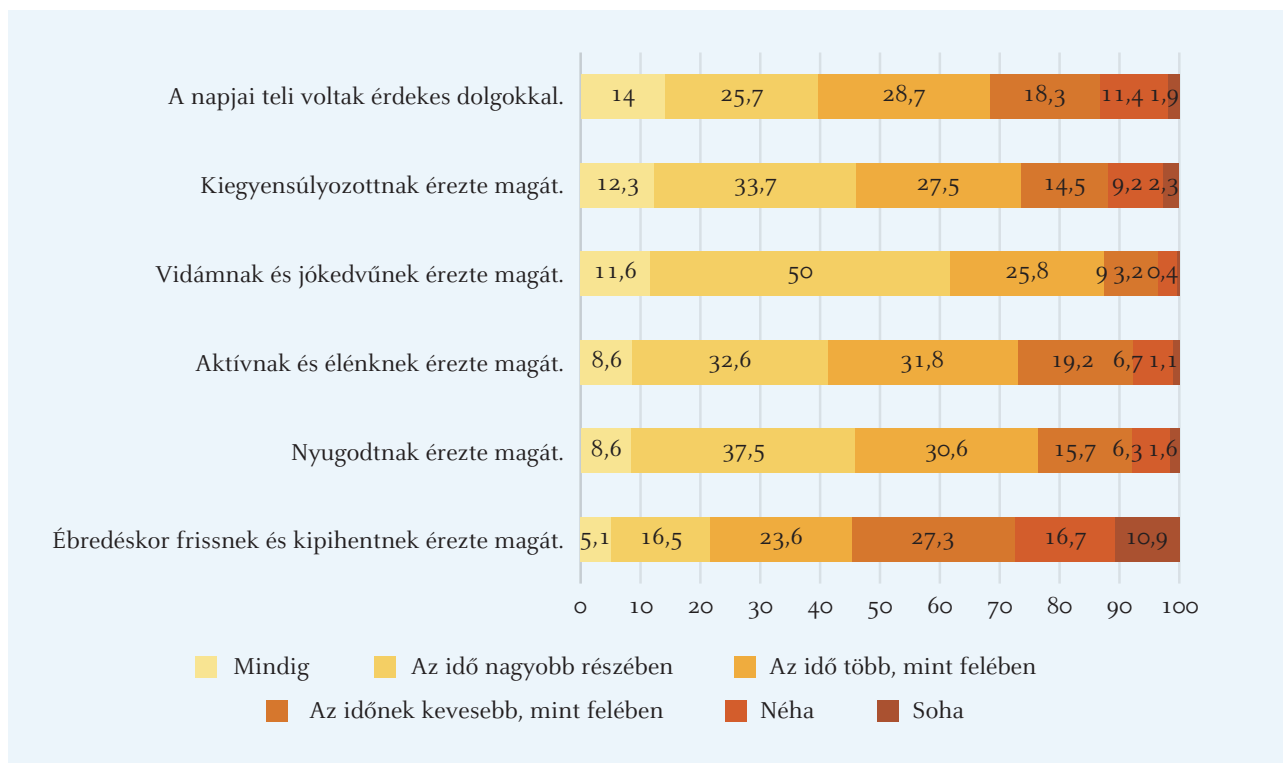

Az ábrán jól látható, hogy a kérdésben egyetértés mutatkozik a gyermekesek és a gyermektelenek között. Mindenki egyetért tehát abban, hogy a gyermekvállalás alapvetően javítja a boldogságérzetet. Minden kategóriában 60% feletti a „nagymértékben javítja” válasz, ám itt is kiemelkednek az egygyermekesek (73%), akik között többen is első gyermeküket várják. Az ő boldogságérzetükre egyértelműen hat jelenlegi

állapotuk. Érdekes ugyanakkor, hogy a nagycsaládosok között a legmagasabb azon válaszadók aránya, akik a gyermekvállalás pozitív hatását nem érzik ennyire egyértelműnek.

A kérdőív utolsó kérdéseként tettük fel az Egészségügyi Világszervezet (WHO) „Jól-lét Indexének” rövidített változatát, melyet egy plusz állítással egészítettünk ki.

15. ábra: „Mennyire volt jellemző az elmúlt két hétben az, hogy...”

A megkérdezettek 87,4%-a – a lekérdezést megelőző hetekben – ideje jelentős részében vidámnak és jókedvűnek érezte magát. Tekintettel arra, hogy számos kismama vett részt a kutatásban, ez a magas arány itt sem meglepő. A válaszadók 76,4%-a nyugodtnak, 73,5%-a kiegyensúlyozottnak, 73%-a pedig aktívnek és élénknek érezte magát az idő többségében. Azonban a válaszadók több mint fele (54,9%-a) mondta, hogy az elmúlt időszak kevesebb mint felében, 11%-uk pedig soha nem érezte magát frissnek és kipihentnek ébredéskor.

A nőkre inkább a vidámság, a jókedv és a nyugodtság volt jellemző, míg a férfiak nagyobb arányban érezték magukat aktívnek, élénknek és kiegyensúlyozottnak. Gyermekszám szerint az egygyermekesek voltak a leginkább vidámak, jókedvűek, nyugodtak és kiegyensúlyozottak. A gyermektelenek többsége aktívnek és élénknek érezte magát, míg a nagycsaládosok napjai voltak tele a legtöbb esetben érdekes dolgokkal. Az egy és a kétgyermekesek érezték magukat a legkevésbé frissnek és kipihentnek ébredéskor.

Összefoglalás

Elemzésünk során a gyermekvállalás motivációitól, annak körülményeitől a boldogságérzetet befolyásoló hatásaiig haladtunk.

A megkérdezett 2833 fő többsége volt 26-40 év közötti, felsőfokú végzettséggel rendelkező nő. A lekérdezettek nagyjából egyötöde volt férfi. A férfiak többsége szintén magasan kvalifikált, a nőknél valamivel idősebb korosztályból (31-50 év) került ki. A lekérdezettek többsége –

a két budapesti eseménynek köszönhetően – jellemzően fővárosi, illetve annak agglomerációjában élő, átlagosan 200-400.000 forint havi jövedelemmel rendelkező háztartás tagja. (Több mint egyharmaduk 400.000 forintot meghaladó jövedelemmel rendelkező háztartásban él.) Kétharmaduk házasságban, közel 30%-uk élet társi kapcsolatban élt. A gyermekesek több mint kétharmada a megismerkedésüktől számított

öt éven belül döntött a gyermekvállalás mellett. A megkérdezettek nagyjából fele egy gyermekes, közel 30%-a kétgyermekes, 12,5%-a nagycsaládos volt. A gyermektelenek aránya 10% alatti, míg a harmaduk várandós volt a lekérdezés időpontjában. Első babáját a megkérdezettek kb. 60%-a, másodikat kb. 30%-a, míg minimum a harmadikat kb. 10%-a várta.

Az elemzésünk főbb megállapításai a következők:

- Válaszadóink a szülővé válásra legideálisabb életkort a férfiak esetében 31 és 35 év közé, míg a nők esetében valamivel korábbra, 25 és 30 év közé tették.
- A megkérdezettek közül a gyermekesek jellemzően házasságban, míg a gyermektelen párok többnyire élettársi kapcsolatban élnek. A gyermekesek esetében a gyermekek számának növekedéssel egyenes arányban nő a házasságban élők aránya. Ugyan nem számottevő mértékben, de a férfi válaszadók tartották fontosabbnak a házasságkötést.
- Az első és a további gyermekek vállalását némileg eltérő motivációk jellemezték. Míg az első gyermek esetében a kapcsolat minősége, érettsége és az érzelmi indíttatás volt a legmarkánsabb mérvadó, addig a későbbi gyermekvállalás esetén már központi fókuszba kerültek az egzisztenciális feltételek is. Temesváry Zsolt a házasságkötések fő motivációiként említi az érzelmi biztonságot, illetve a párkapcsolatok

kiegyensúlyozottságát. A mi kutatásunk esetében ezek a tényezők szintén visszaköszönnek mind az első-, mind a többedik gyermek vállalásakor. Kopp Mária és Skrabski Árpád kutatásainak eredményeiből is tudjuk, hogy a nő életének kiteljesedéséhez szüksége van gyermekre. Ez a motiváló erő a többedik gyermek esetén is fontos tényező, hiszen ugyanolyan előkelő helyen szerepelt a válaszadóinknál, mint az első gyermekre vonatkozó válaszok esetén.

- A gyermekvállalással kapcsolatban a megkérdezettek elsősorban érzelmi, lelki tényezőkre asszociáltak, s csak mindezek után jelentek meg az anyagi szempontok a válaszaikban. A gyermekáldásra nagyon kevesen gondoltak anyagi kérdésként. A női válaszadók esetében ez fokozottan igaz.

- A megkérdezettek gyermekvállalási kedve kimondottan magasnak mondható, hiszen a gyermektelenek és az egygyermekesek több mint 85%-a, a kétgyermekesek több mint fele, míg a nagycsaládosok több mint negyede tervez még minimum egy gyermeket.

- A válaszadók nagytöbbsége (86,4%-a) érezte magát boldognak, s a legnagyobb arányban értettek egyet azzal az állítással, hogy egy gyermek megszületése, nevelése és a róla való gondoskodás a legpozitívabban a szülők boldogságérzetére van hatással. Ebben a kérdésben mind a férfiak és a nők, mind pedig a gyermekes és gyermektelen válaszadók is egyetértenek.